

УДК 811.111:070(047.6)

ЕФЕКТИ ОБ'ЄКТИВНОСТІ ТА СУБ'ЄКТИВНОСТІ В АНГЛОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-НОВИНАХ: ЛІНГВОРИТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Набок А. І.

У статті доведено, що представлення політиків у англomовних інтернет-новинах визначається стратегіями конструювання їх образів, пов'язаними з риторичними етапами вибору теми повідомлення (інвенція), лінеаризації змісту (диспозиція) й вербального оформлення тексту (елокуція).

Ключові слова: лінгвориторичний, політик, об'єктивність, суб'єктивність, інвенція, диспозиція, елокуція.

Статья доказывает, что изображение политиков в англоязычных интернет-новостях определяется стратегиями конструирования их образов, связанными с риторическими этапами выбора темы сообщения (инвенция), линейаризации смысла (диспозиция) и вербального оформления текста (элокуция).

Ключевые слова: лингвориторический, политик, объективность, субъективность, инвенция, диспозиция, элокуция.

The article proves the politicians' images construal in English internet-resources is based upon rhetorical strategies of a thesis choice (invention), text arrangement (disposition), and verbal clothing of a text.

Key words: linguorhetorical, politician, objectivity, subjectivity, invention, disposition, elocution.

Сучасні лінгвісти приділяють значну увагу дослідженню мови політиків у ракурсі відтворення мовленнєвих портретів, принципів відбору мовних засобів, метафоричності, композиції, тобто всього, що складає риторичну майстерність і мовну особистість політика [7, с. 120]. Однак мало уваги приділяється комплексному аналізу засобів творення образу політиків, що зумовлює актуальність цієї розвідки. Відповідно, метою статті є виявлення стратегій зображення політиків у англomовних інтернет-новинах з урахуванням риторичних етапів текстобудови – інвенції, тобто етапу вибору теми повідомлення, диспозиції або лінеаризації змісту, елокуції, тобто вербального оформлення тексту, меморії, або мнемотехніки, та актію – мистецтва “інсценування” мовлення [5, с. 91]. Інвенція – це перший розділ класичної риторики, в якому розробляється задум, враховуючи наміри, ідеї, формулюється гіпотеза майбутнього виступу [5, с. 93]. На етапі інвенції має бути визначений предмет виступу, а у разі новинних повідомлень інвенція ототожнюється з вибором теми статті.

Диспозиція – це другий розділ риторики, де розміщується зміст. Компоненти диспозиції – вступ, який має на меті завоювати симпатію аудиторії, теорема (дублює інвенцію та є необов'язковим

етапом диспозиції), виклад фактів, підтвердження (аргументація та доказ істинності тез, висунутих у теоремі), спростування, висновок [1, с. 31–32] – групуються в універсальну композиційну схему промови, а пізніше і будь-якого тексту: вступ, основна частина і висновки [5, с. 110], корелюючи зі структурою новинних текстів, виокремленою Т.А. ван Дейком.

Елокуція є етапом вербалізації, на якому реалізується перехід від концептуального рівня до мовного [5, с. 14]. На етапі елокуції здійснюється номінація (називання) суб'єктів і об'єктів дій, ознак, обставин, відношень і залежностей та граматикилізація (граматичне введення в пропозиційні структури) суб'єктів та об'єктів, відношень і залежностей [5, с. 136]. Продемонструємо урахування описаних вище риторичних етапів на прикладі статей про політиків в англomовних інтернет-сайтах Бі-Бі-Сі та Голосу Америки з метою встановлення стратегій представлення державних діячів у англomовних інтернет-новинах.

Темою обох статей є президентські вибори у Бразилії, про що дізнаємось з заголовків Rouseff falls short of outright win in Brazil election з сайту Бі-Бі-Сі й Da Silva's choice wins elections but faces run-off з Голосу Америки. Попри однакову тему, позначену

іменником *election* “вибори”, різниця між статтями полягає в різних стратегіях висвітлення події. Текст Бі-Бі-Сі зорієнтований на об’єктивний виклад інформації про вибори, про що свідчить словосполучення *Brazil’s presidential elections* на початку першого речення статті. Натомість, повідомлення Голосу Америки тяжіє до суб’єктивності, наголошуючи на важливості діючого президента, на що вказує фраза *Da Silva’s choice*.

На рівні диспозиції порівнювані тексти поділяються на блоки: Коротке Повідомлення, що включає Заголовок і Вступ, Головна Подія, Фон, Контекст, Історію, Коментарі або Вербальні Реакції [3, с. 131]. Заголовок і Вступ, що утворюють Коротке Повідомлення, відокремлені від решти тексту завдяки своїй початковій позиції та більшому шрифту. Блок Головної Події деталізує зміст Короткого Повідомлення, а схожість Фон, Контексту й Історії у текстах з невеликою кількістю додаткової інформації зумовлює їхнє злиття у єдину категорію Фон [3, с. 256–258]. Коментарі, або Вербальні Реакції, що включають висновки, припущення, роздуми й іншу додаткову інформацію, зараховують до факультативних категорій тексту новин [3, с. 258].

Диспозиція порівнюваних текстів складається з макродиспозиції, медіальної диспозиції та мікродиспозиції. Макродиспозиція визначає загальну структуру текстів і їхній поділ на блоки. Медіальна диспозиція визначає структуру блоків, утворених абзацами. Структурування абзаців відбувається на рівні мікродиспозиції за допомогою висунення більш важливої інформації на їх початок.

Беручи за основу структуру подій газетних текстів, у яких блок головної події виокремлюється внаслідок взаємодії присудків у заголовках і абзацах, які мають структуру окремих речень [9, с. 90] та об’єднані в текстові блоки головної події [3, с. 131], у структурі інтернет-повідомлень виокремлюємо такі блоки: Заголовок, Головна Подія, Фон, Коментарі (рис. 1). При цьому блок головної події визначаємо за присудком, який збігається з присудком заголовка [8, с. 86]. Блок фонові інформації виділяємо за обставинами та часовими формами дієслова, що сигналізують про події, які передували головній події, або про її наслідки [8, с. 85]. Блок коментарів визначаємо за цитатами очевидців події [8, с. 85].

Відповідно до сказаного, структуру двох статей можна представити таким чином:

Стаття Бі-Бі-Сі	Стаття Голосу Америки
Коротке Повідомлення / Заголовок	Коротке Повідомлення / Заголовок
Вступ / Головна Подія (1 абз.)	Вступ / Головна Подія (2 реч. / 1 абз.)
Фон ¹ (3 абз.)	Коментар ¹ (1 абз.)
Коментар ¹ (1 абз.)	Фон ¹ (2 абз.)
Фон ² (1 абз.)	Коментар ² (3 абз.)
Коментар ² (1 абз.)	Фон ² / Історія (2 абз.)
Фон ³ (1 абз.)	Коментар ³ (8 абз.)
Коментар ³ (1 реч.)	Фон ³ (2 абз.)
Фон ⁴ Історія (2 абз.)	
Коментар ⁴ (1 абз.)	
Фон ⁵ (5 абз.)	

Рис. 1. Структура статей Бі-Бі-Сі та Голосу Америки

На рівні макродиспозиції повідомлення є майже ідентичними. Порівнювані тексти структуровані за правилом релевантності, виведеним Т.А. ван Дейком, за яким важлива інформація знаходиться на початку повідомлення [3, с. 133]. Послідовність розміщення блоків усередині статей однакова, з більшою кількістю блоків у статті Бі-Бі-Сі. В обох статтях збігаються Вступ і блок Головної Події, тобто кожен з текстів розпочинається з абзацу блоку Головної Події, який у статті Бі-Бі-Сі викладений одним реченням: *Brazil’s presidential elections will go to a second round after Dilma Rouseff failed to gain the 50% of votes needed for an outright victory*. Блок Головної Події статті Голосу Америки достатньо об’ємний за обсягом і для покращення читабельності (доступності для аудиторії) [12, с. 87] громіздке речення було поділене на два коротших і менш складних для прочитання [12, с. 90]: *Da Silva’s choice: Brazilian Workers’ Party Candidate Dilma Rouseff came in first in presidential elections on Sunday. But with about 47 percent of the vote, she fell short of the majority needed to win in a first round of voting*. Блоки Фон у й

Коментарів двох статей не йдуть підряд, а перемежуються, подаючи передісторію й наслідки Головної Події, висновки й припущення, пов’язані з нею, оскільки новинні повідомлення не представлені в тексті однією безперервною послідовністю, а є дискретними і утворюють епізодичні частини.

Детальніше розглянемо й порівняємо медіальну і мікродиспозицію у статтях Бі-Бі-Сі та Голосу Америки.

Внутрішня структура блоків і речень порівнюваних статей Бі-Бі-Сі й Голосу Америки спирається на загальне правило висунення найбільш важливої інформації на їх початок, адже текстотвірні тактики виявляються у розміщенні у найбільш візуально помітних позиціях медіадискурсу – на початку заголовків, підзаголовків та абзаців, що утворюють основні блоки, – одиниць на позначення складників подій, пов’язаних із потребами аудиторії, адже висунення розглядають як розміщення на першому (передньому) плані форм, які слугують пошуковими стимулами або “ключами” в процесах мовної обробки інформації [4, с. 21].

Елокутивний аспект статей втілений у виборі номінативних одиниць, які зображають основного кандидата на посаду президента та його опонентів.

Заголовок статті Бі-Бі-Сі зосереджує увагу читачів на подіях, що відбуваються у ході виборів. При цьому висунення прізвища переможця першого туру на початок заголовка статті Бі-Бі-Сі *Rouseff falls short of outright win in Brazil election* співвідносить політика з відносною точкою відліку СТАТУСНОЇ ВЕРТИКАЛІ, одномісний антропонім зазначає його нижчий статус порівняно з політиками, позначеними двомісними антропонімами, що співвідносять державних діячів із вищою або найвищою точками СТАТУСНОЇ ВЕРТИКАЛІ [8, с. 189]. Рузеф характеризується у заголовку Бі-Бі-Сі присудком *falls short*, що означає невдачу в досягненні мети [11, с. 565], і співвідносить поразку основного кандидата з рухом униз СТАТУСНОЮ ВЕРТИКАЛІЮ, про що свідчить дієслово *fall*.

Домінування діючого президента Бразилії у тексті Голосу Америки відображене у диспозиції та елокуції Заголовка. На відміну від повідомлення Бі-Бі-Сі на початок заголовка статті Голосу Америки *Da Silva's choice wins elections but faces run-off* висунено словосполучення з власною назвою *Da Silva's choice*, у якій прізвище попереднього президента у присвійному відмінку *Da Silva's* демонструє високий статус і вплив діючого глави держави, знижуючи статус переможця першого туру, а іменник *choice* позначає вибір. Два присудка заголовка – *wins* та *faces* – послідовно позначають перемогу й зіткнення з труднощами. Перший присудок – *wins* – акцентує перемогу Рузеф під впливом авторитету президента да Сілви, а присудок *faces* відтіснений у кінець заголовка. Акцент на перемозі політика є елокутивною відмінністю від присудка статті Бі-Бі-Сі *falls short*, який повідомляє про її недосягнення.

Блок Головної Події статті Бі-Бі-Сі є першим компонентом, який виділяємо за присудком *failed to gain*, синонімічним до присудка заголовка *falls short*. Група підмета *Brazil's presidential elections* на початку блоку головної події вказує на вибори як подію, а витіснення двомісного антропоніма *Dilma Rouseff* у фінальну позицію абзацу локалізує лідера президентських перегонів у складі події: *Brazil's presidential elections will go to a second round after Dilma Rouseff failed to gain the 50% of votes needed for an outright victory*. Присудок головної події *failed to gain* на позначення неможливості досягнути чогось [11, с. 562], у сполученні з додатком *50% of votes*, який називає необхідний для перемоги відсоток, деталізує причини поразки, окресленої в заголовку присудком *falls short*.

Блок Головної Події Голосу Америки розділений на два простих речення, пов'язаних зі значенням першого та другого присудків заголовка. В ініціалній позиції першого речення *Brazilian Workers' Party Candidate Dilma Rouseff* came in first in presidential elections on Sunday номінативна фраза *Brazilian Workers' Party Candidate Dilma Rouseff* ідентифікує кандидата, названого у заголовку, а присудок *came in first* корелює з предикатом заголовка *wins*, повторно наголошуючи на перемозі Рузеф. Присудок *fell short* у другому реченні блоку Головної Події

But with about 47 percent of the vote, she fell short of the majority needed to win in a first round of voting позначає неповну перемогу, пояснюючи значення другого присудка заголовка *faces*, а відокремлена конструкція *But with about 47 percent of the vote* вказує на кількісний аспект голосування, акцентуючи на відсоткові набраних голосів, на відміну від статті Бі-Бі-Сі, яка називає відсоток, який не вдалося набрати для однозначної перемоги.

Фонові абзаци повідомлення Бі-Бі-Сі спрямовані на створення ефекту неупередженості повідомлення. Висунення на початок трьох з дванадцяти абзців фону прізвища переможця першого туру підвищує її статус, напр., *Ms Rouseff was the front runner for much of the campaign and benefited from Lula's widespread popularity and the country's booming economy*. Ще три абзаци висувають на початок імена опонентів Рузеф, напр., *But Ms Silva seems to also have benefited*, що вказує на об'єктивність висвітлення події [8, с. 190].

Фонові блоки статті Голосу Америки надають інформацію про минуле кандидата-переможця, відображаючи домінування діючого президента. У цьому блоці спостерігаємо підвищення статусу Рузеф на фоні утримання президентом Да Сілвою високого статусу, що розкривається висуненням імен основного кандидата й президента (*Rouseff, Da Silva*). Підвищення статусу Рузеф у блоці Фону статті Голосу Америки відбувається за допомогою прикметника *emphous* на позначення популярності попереднього президента у першому абзаци блоку: *Throughout the campaign, Rouseff had been the favorite to win, largely because of her predecessor's enomous popularity in Brazil* та прислівника *vigorously* на позначення росту економіки у наступному абзаци: *During Luis Inacio Lula da Silva's presidency, the economy has grown vigorously and tens of millions of Brazilians have been lifted out of poverty*. Діючий бразильський лідер у вищенаведеному реченні позначений повним ім'ям, що співвідносить його з найвищою точкою СТАТУСНОЇ ВЕРТИКАЛІ [8, с. 189], роблячи беззаперечним авторитетом. Одиниці на позначення високої популярності *emphous* та значного економічного росту *vigorously* разом з предикативними одиницями *has grown* та *have been lifted* у останньому реченні, що вказують на рух угору СТАТУСНОЮ ВЕРТИКАЛІЮ, піднімають статус Да Сілви, корелюючи з одним з видів аргументації “Риторики” Аристотеля – пафосом, який апелює до людських емоцій [10, с. 158–159], створюючи враження, що політика слідування існуючим курсом і вибір Рузеф наступним президентом є правильним. Авторитет кандидата-переможця у третьому абзаци блоку Фону підтримується номінативними одиницями на позначення важливих особистісних якостей (*thoughtful, pragmatic*) та схвалення його політичної діяльності (*praise*): *But as Mr. da Silva's chief of staff, she was credited with many of the pragmatic decisions that won his government praise from Brazilians*.

Блок Коментарів статті Бі-Бі-Сі складається з чотирьох речень-абзців, що чергуються з фоновими блоками і розміщені по всьому тексту. Два з них висвітлюють точки зору політичних аналітиків на головну подію, а ще два речення присвячені вербальним реакціям кандидата-переможця та

одного з опонентів на результати першого туру виборів.

У блоках Фону та Коментарів статті Бі-Бі-Сі номінативні одиниці з нейтральною, позитивною та негативною конотацією на позначення лідера перегонів і його опонентів утілюють елокутивні особливості створення ефекту об'єктивності. Одиниці з нейтральним значенням характеризують як переможця першого туру, так і його суперників, називаючи їх вік (62) та професійні якості: власне професію (*career civil servant*), посади (*Sao Paulo mayor, Sao Paulo state governor, health minister*) та належність до політичних партій (*workers party candidate*).

Номінативні одиниці з позитивною конотацією *the favoured successor* та *the front runner* позначають кандидата-переможця у блоках Фону і Коментарів. Вони підвищують статус політика за рахунок діючого президента за допомогою іменника *successor* "послідовник" у сполученні з дієприкметником *favoured*, що називає Рузеф послідовником-фаворитом [11, с. 578], та прізвища попереднього президента: *the favoured successor to President Luis Inacio Lula da Silva [...]*. Лідерство кандидата-переможця втілюється іменником на позначення воїна (*warrior*), напр., *We are warriors, and we are accustomed to challenges*, та іменуванням того, хто йде спереду (*front*), напр., *Ms Rouseff was the front runner for much of the campaign*.

Поряд з одиницями, які мають нейтральне та позитивне значення, у статті двічі вживаються слова з негативною конотацією (*armed struggle, jailed*) з метою об'єктивного викладу інформації, коли журналісти подають якомога більш неупереджену картину подій з орієнтацією на факти та за допомогою чергування позитивної та негативної інформації [2, с. 24]. Пониження статусу Рузеф у блоці Фону статті Бі-Бі-Сі виявляється у використанні одиниць зі значенням порушення суспільної безпеки *armed struggle* [8, с. 195] та правової перешкоди *was jailed* [8, с. 296]. Негативне значення має іменник на позначення тривалої політичної боротьби *struggle* [11, с. 578] у сполученні з прикметником *armed* "озброєний", що вказує на суспільну небезпеку, яку створила Рузеф, а дієслово *was jailed* наголошує на позбавленні її можливості та створенні для неї правової перешкоди як результату збройної боротьби, напр., *[...] she was involved in the armed struggle against Brazil's military rulers, and was jailed for three years*.

Поряд із номінативними одиницями позитивної і негативної семантики, що характеризують переможця першого туру, у блоці Фону є й ті, що описують його суперника. У прикметник *experienced*, сполучений із прислівником на позначення великого розміру *hugely*, апелює до потреби в самоактуалізації, вказуючи на значний досвід [8, с. 235], і підвищує статус опонента Серри: *the 68-year-old Mr Serra is hugely experienced [...]*.

Блок Коментарів описує ставлення аналітиків та політиків у тексті Бі-Бі-Сі до виборів; реакції надані у формі прямої мови з подальшим позначенням суб'єктів, що оцінюють подію. Коментарі аналітиків апелюють до авторитетів за допомогою антропонімів на позначення імен та прізвищ політологів і

номінативних одиниць, що називають їх посади (*"We can confirm there will be a second round in the presidential elections"*, *Ricardo Levandovski, the president of the Supreme Electoral Tribunal, told reporters in Brasilia late on Sunday*), а також прагнуть до точності завдяки цитуванню експертів, що спостерігаємо у вищеведеному реченні. На початок коментаря кандидата-переможця висунений особовий займенник *we*, так зване "ми-інклюзивне", що приєднує слухачів до особистої сфери політиків, роблячи їх "своїми" [6, с. 144] та об'єднуючи кандидата з електоратом. Разом з іменником *warriors*, що апелює до потреби в безпеці та позначає досвідчених хоробрих воїнів [11, с. 1409], вони співвідносять Рузеф і виборців із воїнами-переможцями. "Ми-інклюзивне" разом з присудком другої частини речення на позначення успішної дії *do well* виражає її впевненість у майбутній перемозі: *"We are warriors accustomed to challenges and we do well in second rounds" she said in a speech in Brasilia after the result was announced*. У реакції Сідні Сілви також використаний особовий займенник *we* для згуртування політика й виборців і розділення відповідальності за програвану ситуацію, названу присудком на позначення захисту від атаки нападників-переможців *defended* [11, с. 1409], напр., *"We defended a victorious idea and Brazil heard our cry" Ms Silva said in reaction to the result*.

Абзаци блоку Коментарів статті Голосу Америки чергуються з абзацами блоку Фону, утворюючи найбільший з блоків статті, відмінною рисою якого є відсутність висвітлення думки опонентів і широке представлення позиції виборців. Першими у блоці представлені реакції політологів, що свідчить про їх важливість. Відмінною рисою коментарів політологів Голосу Америки є їх анонімність, на що вказує загальний іменник *analysts* та неозначений займенник *some* для позначення авторів висловлювань, напр., *Analysts predict that Rouseff will defeat second place finisher [...]*. Використання загального іменника та неозначеного займенника замість прізвищ та посад аналітиків у повідомленні Голосу Америки знижує достовірність викладу інформації. Наступними подані коментарі переможця першого туру. Висунення прізвища Рузеф у ініціальну позицію абзаців блоку коментарів і відсутність вказівки на опонентів у тексті наголошують на її високому статусі, напр., *Rouseff addressed her supporters after the results were announced [...]*.

Крім реакцій основного кандидата, значна увага у блоці Коментарів тексту Голосу Америки приділена висвітленню думки виборців на фоні стислих коментарів політологів, що свідчить про авторитетність для статті думки народу. Точка зору електорату подається як більш впливова, ніж погляди аналітиків, про що свідчить висунення на початок абзаців прізвищ виборців та номінативних одиниць на позначення їх соціального статусу, напр., *Sidney Silva, 39, is a resident of a favela, or slum, called Cantagalo, on the edge of Ipanema. He said he cast his ballot for Rouseff*.

Домінування авторитету президента да Сілви у блоці Коментарів відбувається через подальше ототожнення з ним Рузеф за допомогою фраз, що вживаються замість його прізвища *the handpicked successor, the continuation of a national project*.

Словосполучення вжиті з номінативними одиницями на позначення першості (*favorite*) та перебування спереду (*leader*), напр., *Nonetheless, analysts say the handpicked successor is expected to become the first countries female leader*, створюючи образ кандидата-переможця як фаворита і майбутньої першої в історії країни жінки голови держави, що буде продовжувати справу президента, напр., *"I voted in favor of the continuation of a national project which President Lula started"*. Однак у цьому блоці є номінативні одиниці, що позначають недовіру (*can't trust*) і небезпеку (*dangerous*) та орієнтовані на зниження статусу першого туру. Відсутність довіри до Рузеф втілюється присудком *can't trust* у реченні *You can't really trust her*, де *You* позначає виборців. Іменники *arms*, *guerilla* та прикметник *dangerous* вказують на небезпеку, створювану кандидатом, напр., *She is dangerous*, а іменник *revenge* конкретизує небезпеку як загрозу помсти й покарання [11, с. 1409], напр., *She may be out for revenge*.

Отже, тенденція до об'єктивного викладу фактів у статті *Bi-Bi-Ci* та суб'єктивного викладу в повідомленні *Голосу Америки*, обрані на етапі інвенції, зумовлюють структурні відмінності статей на рівні

диспозиції, а також визначають різницю у виборі номінативних одиниць на етапі елокуції. За тенденції до об'єктивного викладу інформації на рівні диспозиції висуваються одиниці, які вказують на подію. На етапі елокуції ефект об'єктивності досягається включенням номінативних одиниць, які послідовно позначають усіх кандидатів на пост президента з урахуванням набраних голосів, одиниць на позначення політологів та апеляції до точності через цитування. Ефект суб'єктивності створюється апеляцією до авторитету діючого президента Бразилії, і втіленою на етапі диспозиції висуненням його імені на початок абзаців. Неодноразове вживання прізвища Рузеф у ініціальних позиціях речень і відсутність вказівок на опонентів підвищують її статус переможця першого туру. Елокутивні особливості створення ефекту суб'єктивності досягаються створенням позитивного іміджу лідера перегонів за рахунок номінативних одиниць на позначення першості, руху вгору, росту та ототожнення з колишнім президентом. Подальше дослідження цієї проблеми спрямоване на виявлення інших засобів створення ефектів об'єктивності та суб'єктивності.

Література

1. Безменова Н. А. *Очерки по теории и истории риторики* / Н. А. Безменова. – М. : Наука, 1991. – 215 с.
2. Вайшенберг З. В. *Новинна журналістика : [навч. посібник]* / З. В. Вайшенберг. – К. : Академія Української преси, 2004. – 262 с.
3. Дейк Т. А. ван. *Язык. Познание. Коммуникация* / Т. А. ван Дейк. – М. : Прогресс, 1989. – 312 с.
4. Лузина Л. Г. *Выдвижение* / Л. Г. Лузина // *Краткий словарь когнитивных терминов*. – М. : Филол. ф-т МГУ, 1996. – С. 21–22.
5. Мацько Л. І. *Риторика* / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – К. : Вища школа, 2006. – 311 с.
6. Михалева О. Л. *Политический дискурс: специфика манипулятивного воздействия* / О. Л. Михалева. – М. : Книжный дом "МИБРОКОМ", 2009. – 256 с.
7. Полякова Л. С. *Роль риторических средств в создании "автопортрета" языковой личности политика* / Л. С. Полякова // *Лингвориторическая парадигма: теор. и прикладные аспекты : межвуз. сб. науч. тр.* – Сочи : РИО СГУТиКД, 2009. Вып. 13 / под ред. проф. А. А. Ворожбитовой. – 2009. – С. 120–126.
8. Потапенко С. І. *Сучасний англомовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти : [монографія]* / С. І. Потапенко. – Ніжин : Видавництво НДУ імені М. Гоголя, 2009. – 391 с.
9. Bell A. *The discourse structure of news stories* / A. Bell // *Approaches to Media Discourse*. – Oxford : Blackwell Publishers, 1998. – P. 64–104.
10. Gill A. *Rhetoric* / M. A. Gill, K. Wheedbee // *Discourse as Structure and Process*. – L. : SAGE Publications, 1997. Vol. 1 : *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*. – 1997. – P. 157–185.
11. *Logman Dictionary of Contemporary English*. – [New Edition]. – Harlow : Longman, 2003. – 1950 p.
12. Henk Pander Maat. *Editing and genre conflict: how newspaper journalists clarify and neutralize press release copy* / Maat Henk Pander // *Pragmatics*. – 2008. – Vol. 18, N 1. – P. 87–113.